

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 22. februara 2024
Br. Ref.: RK 2350/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI134/23

Podnosilac

Feride Berisha

Ocena ustavnosti
rešenja Vrhovnog Suda Kosova Rev. br. 394/2022
od 12. oktobra 2022. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija, i
Enver Peci, sudija.

Podnositeljka zahteva

1. Zahtev je podnela Feride Berisha (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava rešenje Vrhovnog suda Kosova [Rev. br. 394/2022] od 12. oktobra 2022. godine (u daljem tekstu: Vrhovni Sud).
3. Podnositeljka zahteva je osporeno rešenje primila 22. februara 2023. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti osporenog rešenja Vrhovnog suda. Međutim, podnositeljka zahteva nije precizirala koja su to njena prava i slobode, koje su zagarantovane odredbama Poglavlja II [Ljudska prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) bila povređena u osporenom rešenju.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, na članu 22. (Procesuiranje podnesaka) i članu 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) kao i pravilu 25 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).
6. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio na snagu 15 dana nakon njegovog objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe gore navedenog Poslovnika. S tim u vezi, shodno pravilu 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno će pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, nastaviti da se primenjuju na predmete koji su registrovani u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ukoliko su i u meri u kojoj su povoljnije za strane.

Postupak pred Sudom

7. Dana 16. juna 2023. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev pred Ustavnim Sudom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 27. juna 2023. godine, Predsednica Suda je odlukom [br. GJR.KI i br. KSH. KI134/23] imenovala sudiju Bajrama Ljatifija, za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, u sastavu sudija: Selevete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Nexhmi Rexhepi i Enver Peci (članovi).
9. Dana 21. jula 2023. godine, Sud je obavestio podnositeljku zahteva o registraciji zahteva i zatražio je od nje da dostavi: (i) popunjen i potpisan obrazac zahteva, budući da isti nije bio u potpunosti popunjen i da nema potpis; kao i (ii) kopije svih odluka nadležnih organa i redovnih sudova, uključujući podneske i žalbe koje je ona podnela. Istog tog dana, Sud je obavestio Vrhovni sud u vezi sa registracijom zahteva i od Osnovnog suda u Prištini, Civilno odeljenje (u daljem tekstu: Osnovni sud) je zatražio dostavljanje povratnice kojom se dokazuje kada je podnositeljka zahteva primila osporeno rešenje Vrhovnog suda.
10. Dana 25. jula 2023. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu zatraženu povratnicu, kojim se dokazuje da je podnositeljka zahteva primila osporeno rešenje Vrhovnog suda 22. februara 2023. godine.

11. Dana 11. avgusta 2023. godine, podnositeljka zahteva je dostavila prilog uz obrazac zahteva, potpisan, sa adresom prebivališta i kontakt brojem, uz priložene kopije: odluka „SOS Dečija sela Kosova“; i Inspektorata rada; odluka redovnih sudova; i žalbi i podnesaka koje je ona podnela pred državnim organima.
12. Dana 17. januara 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

13. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnositeljka zahteva 1. februara 2010. godine zaključila Ugovor o dugoročnim uslugama (u daljem tekstu: Ugovor) sa SOS Dečijim selima Kosova (u daljem tekstu: SOS sela) za pružanje usluga kao SOS majka u jednoj od SOS porodica SOS sela.
14. Nacionalna kancelarija SOS sela je 21. oktobra 2016. godine obavestila podnositeljku zahteva o raskidu pomenutog Ugovora o uslugama, koji će biti na snazi od 22. oktobra 2016. godine. SOS sela je raskid navedenog Ugovora obrazložila činjenicom da je kontinuirano ponašanje podnositeljke zahteva u nejednakom tretmanu i kršenju prava deteta bio je u suprotnosti sa politikom i filozofijom SOS sela i pravilima navedenim u ovom Ugovoru. SOS sela su na kraju svog Obaveštenja precizirali da će prema njoj biti ispunjene sve obaveze koje proizilaze iz Ugovora, uključujući i mesečnu naknadu za osamnaest (18) radnih dana oktobra 2016. godine, naknade za dane odmora za 2014, 2015. i 2016. godinu kao i 13. plata za 2016. godine. Rešenje o raskidu ugovora ne sadrži pravni savet.
15. Dana 24. oktobra 2016. godine, protiv navedenog obaveštenja, podnositeljka zahteva je podnela žalbu za „nezakonit i nehuman otkaz“ kao i žalbu na „zapisnik“ od 21. oktobra 2016. godine, kada je i održan sastanak za njeno obaveštenje o prekidu Ugovora. Iz spisa predmeta proizilazi da se podnositeljka zahteva sa istom žalbom obraćala i Ombudsmanu, međutim, isti u tom pogledu nije dostavio informaciju da li je ova žalba obrađena i da li je na njenu žalbu dat nekakav odgovor od strane ove institucije.
16. Dana 1. novembra 2016. godine, SOS sela su u odgovoru na njenu žalbu, koju je pregledao Odbor Direktora SOS sela, obavestila podnositeljku zahteva da: (i) njen odnos sa SOS selima nije radni odnos regulisan Zakonom o radu već se tu radi o Ugovoru o uslugama, uslugama brige o deci, kao pomoćnom, alternativnom obliku porodičnog smeštaja za decu bez staranja, koji „organizacija SOS Dečija sela nudi u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog zaštite“; (ii) da je uzeo u razmatranje njenu žalbu, tražeći detaljne izveštaje od stručnih službenika, kao što su pedagog, psiholog i socijalni radnik, koji nadgledaju negu koju SOS majke pružaju deci bez roditeljskog staranja. ; (iii) iz spisa proizilazi da su primedbe na njeno ponašanje stalno upućivane zbog nejednakog tretmana dece koja su joj poverena na staranje; kao i kršenje „osnovnih prava dece na ljubav i zaštitu od diskriminacije“ i „vređanje i duhovno povređivanje neke dece o kojoj se stara“; (iv) da su njeni postupci rezultirali kršenjem Kodeksa ponašanja Organizacije, Politike za zaštitu dece i vrednosti, vizije i filozofije Organizacije SOS dečijih sela; (v) da je prekid Ugovora napravljen na osnovu najboljeg interesa dece i njihovog blagostanja; (vi) da će specijalistički izveštaji biti dostavljeni organu starateljstva Centra za socijalni rad i zakonskom staratelju dece i da će se u saradnji sa njima odlučiti o daljim koracima i postupku protiv nje. Iz sadržaja odgovora proizilazi da su podnositeljki zahteva zajedno uz odgovor priloženi i „psiho-pedagoški izveštaji“ SOS sela. Odgovor odbora Direktora ne sadrži pravni savet.

17. Dana 4. novembra 2016. godine, podnositeljka zahteva je podnela žalbu Inspektoratu rada zbog „nehumanog i nezakonitog otpuštanja“.
18. Inspektorat rada je 18. novembra 2016. godine odlukom [br. 37-00215/16-A] odbio žalbu podnositeljke zahteva zbog nenadležnosti Inspektorata u ovom predmetu. Inspektorat rada je obrazložio da specifičnosti Ugovora o pružanju usluga koje se odnose na SOS Dečija sela nisu elementi regulisani odredbama Zakona br. 03/L-212 o radu (u daljem tekstu: Zakon o radu). U pravnom savetu ovog rešenja precizirano je da se žalba može podneti Izvršnom organu Inspektorata rada.
19. Neutvrđenog dana, protiv rešenja Inspektorata rada, podnositeljka zahteva je podnela žalbu Izvršnom organu Inspektorata rada.
20. Dana 19. januara 2017. godine, Izvršni organ Inspektorata rada je rešenjem [03/2017] odbio žalbu podnositeljke zahteva kao neosnovanu i potvrdio je rešenje Inspektorata rada od 18. novembra 2016. godine. U pravnoj savetu ove odluke precizirano je da se upravni spor može pokrenuti u Osnovnom sudu u roku od 30 dana.
21. Podnositeljka zahteva je 31. januara 2017. godine podnela tužbeni zahtev Osnovnom sudu za povratak na radno mesto kao i za naknadu materijalne štete.
22. Dana 12. decembra 2019. godine, Osnovni sud je rešenjem [C. br. 217/17] odbio kao nedozvoljen tužbeni zahtev podnositeljke zahteva, nalazeći da je isti neblagovremen. Osnovni sud je konstatovao da tužbeni zahtev podnositeljke zahteva nije podnet u roku od trideset (30) dana kako je to i definisano u članu 79. Zakona o radu, koji je počeo da teče od dana prijema Odluke Odbora Direktora SOS sela, odnosno od 1. novembra 2016. godine.
23. Dana 12. juna 2020. godine, protiv pomenutog rešenja Osnovnog suda, podnositeljka zahteva je uložila žalbu pred Apelacionim sudom.
24. Dana 6. juna 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ac. br. 4850/20] odbio žalbu podnositeljke zahteva kao neosnovanu i potvrdio je rešenje Osnovnog suda [C. br. 217/17] od 12. decembra 2019. godine.
25. Dana 6. septembra 2022. godine, podnositeljka zahteva je podnela reviziju pred Vrhovnim sudom protiv rešenja Apelacionog suda.
26. Dana 12. oktobra 2022. godine, Vrhovni sud je odlukom [Rev. br. 394/2022] odbio reviziju podnositeljke zahteva kao neosnovanu. Vrhovni sud je potvrdio stavove i nalaze nižestepenih sudova, nalazeći da je tužbeni zahtev podnositeljke zahteva podnet van roka koji je utvrđen članom 79. Zakona o radu.

Navodi podnositeljke zahteva

27. U svom zahtevu, podnositeljka zahteva nije precizirala koje su odredbe Poglavlja II Ustava, koje garantuju njena osnovna prava i slobode, povređene osporenim rešenjem Vrhovnog suda.
28. Podnositeljka zahteva je u svom zahtevu iznela brojne tvrdnje, posebno u vezi sa donošenjem odluke SOS sela za raskid ugovora za dugoročne usluge sa SOS Dečijim selima Kosova. Pored toga, ona traži da se vrati "na svoje prethodno radno mesto" i takođe traži od Suda da "zatraži uvid u svu službenu dokumentaciju" kako bi mogao da proveriti "da li dokumentacija odgovara stvarnosti". U celom svom zahtevu, kroz veoma

detaljne izjave, ona u suštini smatra da je prekid Ugovora bio nepravedna jer je postigla uspeh brinući o deci, a istovremeno je poboljšala njihovo obrazovno blagostanje.

29. U vezi sa zaključcima iz odluka redovnih sudova, kojima je njen tužbeni zahtev odbijen kao neblagovremen, podnositeljka zahteva tvrdi da je sledila pravni savet Inspektorata rada kroz njegovu odluku da podnese žalbu drugom stepenu Inspektorata.

Relevantne odredbe Zakona i Poslovnika o radu

Zakon

Član 48 (Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Poslovnik o radu

Pravilo 34 (Kriterijumi prihvatljivosti)

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

d) Ako zahtev tačno razjašnjava i adekvatno iznosi činjenice i navode o povredi ustavnih prava ili odredbi”.

Ocena prihvatljivosti zahteva

30. Sud prvenstveno razmatra da li su ispunjeni kriterijumi o prihvatljivosti koji su propisani Ustavom i dalje precizirani u Zakonu i Poslovniku o radu. S tim u vezi, na osnovu stava 1, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, Sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način. Sa druge strane, na osnovu stava 7 istog tog člana Ustava, pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.
31. Sud se dalje poziva i na kriterijume prihvatljivosti koji su propisani u Zakonu. U vezi sa tim, na osnovu stava 1 člana 48. (Tačnost podneska), propisuje se da je podnosilac/teljka zahteva dužan/na da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu/joj povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac/teljka želi da ospori pred Sudom.
32. Stoga, Sud primećuje da član 48. Zakona sadrži ukupno dva zahteva. Prvi se tiče (i) odgovornosti podnosioca zahteva i njihovoj obavezi da jasno naglase za koja to prava i slobode oni tvrde da su im povređena od strane javnog organa – čiju odluku oni osporavaju; i, drugi se tiče (ii) odgovornosti podnosioca zahteva i njihovoj obavezi da jasno preciziraju konkretan akt nekog javnog organa koji žele da ospore pred Ustavnim Sudom. Oba ova kriterijuma iz člana 48. Zakona a posebno prvi kriterijum ovog člana je izražen i u pravilu 34 (1) (d) Poslovnika o radu gde se traži da jedan zahtev koji je podnet pred Sudom treba tačno i na adekvatan način da predstavi činjenice i navode da su prava ili odredbe ustava povređene (vidi, s tim u vezi, slučajeve Suda: [KI73/21](#), podnositeljka zahteva: *Minire Krasniqi-Zhitia*, rešenje o neprihvatljivosti od 29. jula

2021. godine, stav 39; i [KI91/17](#), podnosilac zahteva: *Enver Islami*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. novembra 2018. godine, stav 31).

33. U vezi sa ovim konkretnim slučajem, a što se tiče ovih kriterijuma o prihvatljivosti koji su propisani Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom o Radu, Sud naglašava da uprkos činjenici što je podnositeljka zahteva jasno precizirala da osporava Rešenje Vrhovnog suda [Rev. br. 394/2022] od 12. oktobra 2022. godine, ona nije ispunila svoju obavezu da *“jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena”* od strane javnog organa, odnosno od strane Vrhovnog Suda u ovom konkretnom slučaju.
34. Sud primećuje da se podnositeljka zahteva ne slaže sa odlukama redovnih sudova, uzimajući u obzir činjenicu da je ona tužbenim zahtevom tražila da se vrati *„na njeno prethodno radno mesto“* i da je tražila odgovarajuću naknadu materijalne štete. Podnositeljka zahteva, međutim, nije razjasnila za koja Ustavom zagarantovana prava i slobode tvrdi da su joj povređena. Tačnije, njen zahtev sa detaljnim pojašnjenjima se odnosi na njeno nezadovoljstvo u vezi sa prekidom Ugovora kojim je kao SOS majka pružala usluge u jednom od SOS dečjih sela i za koji ugovor smatra da je bio nepravedan. Na osnovu njenih pojašnjenja, podnositeljka zahteva u suštini traži od Suda da poslednje navedeni zatraži uvid u svu dokumentaciju SOS sela i da ispita i proveri činjenice o njenom ponašanju kao SOS majke u SOS selima.
35. U vezi sa gore navedenim, Sud podseća da je podnositeljka zahteva podnela brojne žalbe i pred SOS selima i drugim javnim organima, uključujući ovde i Inspektorat rada, a potom je podnela tužbeni zahtev pred Osnovnim sudom. Međutim, kao rezultat zaključka ovog poslednjeg, njen tužbeni zahtev je bio neblagovremen, redovni sudovi nisu ispitali i ocenili osnovanost njenih zahteva u tužbenom zahtevu. Stoga, Sud takođe ocenjuje da se tvrdnje i pojašnjenja podnositeljke zahteva u njenom zahtevu odnose na pitanja procene činjenica koje redovni sudovi nisu ispitali i gde su dali pravni stav, kao rezultat odbacivanja tužbenog zahteva kao neblagovremenog.
36. Pored toga, Sud podseća da je podnositeljka zahteva potvrdila da je postupila na osnovu pravnog saveta koje je dato u odluci Inspektorata rada od 18. novembra 2016. godine, ali u ovom konkretnom kontekstu nije precizirala koje je njeno ustavno pravo bilo prekršeno od strane redovnih sudova.
37. Stoga, Sud nalazi da podnositeljka svojim zahtevom nije tačno pojasnila koja su prava i slobode navodno povređene od strane javnog organa, te se kao takav zahtev mora odbiti, jer ne ispunjava kriterijume prihvatljivosti koji su predviđeni članom 48. Zakona u vezi sa pravilom 34 (1) (d) Poslovnika o radu.
38. Samim tim, u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 34 (1) (d) Poslovnika o radu, Sud zaključuje da se zahtev podnositeljke zahteva treba proglasiti neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa stavom 7, člana 113. Ustava, članom 48. Zakona i u skladu sa pravilom 34 (1) (d) Poslovnika o radu, 17. januara 2024, godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa stavom 4, člana 20. Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu, u skladu sa stavom 5, člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Predsednica Ustavnog suda

Bajram Ljati

Gresa Caka-Nimani